

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

วันจันทร์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๓๐ น.

การประชุมผ่านระบบออนไลน์

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาววรมน รามางกูร	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นางสาวปราณี สุขศรี	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายวิพล กิติทัศน์าสระชัย	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พล.ต.ต.กำพล กุศลสถาพร	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพลเดช	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวธรรมภรณ์ ประภาสวัต	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ผศ.ดร.สุกานดา เหลืองอ่อน	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวอณูวรรณ วงศ์พิเชษฐ์	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	อนุกรรมการ

๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิ...

๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทเกษมพงศ์ พุทธระกุล อนุกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม อนุกรรมการ
พ.ต.ท.พงษ์ธร ธีญญสิริ
๑๔. นายชัยวัฒน์ ร้างเล็ก อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางชัตติยา รัตนติลก อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาวจิตติยา พุกเกษมธำนันท์ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางประชุมภร นนทธีระสวัสดิ์ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓. ว่าที่ ร.ต.หญิง สุภัทรา आयวงษ์ สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นายฐานทัฬ เพชรนิล สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ที่ ๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม โดยคณะอนุกรรมการฯ ประกอบด้วยอนุกรรมการจากผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบไม่เกิน ๒ คน เป็นอนุกรรมการ ซึ่งสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้เสนอรายนามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะอนุกรรมการดังกล่าว ได้แก่ (๑) นายเดชา สังขวรรณ คณบดีวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ (๒) นางสาวสิริพร พิทยโสภณ รองผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการดังกล่าว เกิดความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้เสนอให้รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโทเกษมพงศ์ พุทธระกุล เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ แทนนายเดชา สังขวรรณ เพื่อปฏิบัติหน้าที่อนุกรรมการฯ โดยประธานอนุกรรมการฯ ได้เห็นชอบการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม โดยขอปรับแก้ไข รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ หน้า ๑ แก้ไขจาก นางสาวปราณี สุขศรี แก้ไขเป็น นางสาวปราณี สุขศรี

ระเบียบ...

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ความคืบหน้าการดำเนินการชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ประกอบด้วย ๕ กรอบการวิจัย ได้แก่ ๑) การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ ๒) การพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ ๓) การประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัด พื้นฟู และการพัฒนากระบวนการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ ๔) การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย/กลไก การป้องกันการกลับมามีการกระทำผิดซ้ำ และ ๕) การพัฒนามาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันการกลับมามีการกระทำผิดซ้ำ ประกอบด้วยโครงการวิจัยย่อย จำนวน ๑๒ โครงการ แบ่งเป็นทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จำนวน ๑๐ โครงการ และทุนสนับสนุนจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย จำนวน ๒ โครงการ โดยขอรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

๑. โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จำนวนทั้งสิ้น ๒๔,๒๐๐,๐๐๐ บาท (ยี่สิบสี่ล้านสองแสนบาทถ้วน) มีระยะเวลา ดำเนินการภายใน ๑ ปี ๘ เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ มีที่ปรึกษาโครงการวิจัยประกอบด้วย ๑) ศาสตราจารย์พิเศษวิชิต วิชาญศรี สรรพอดิ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ๒) ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ๓) นายวัลลภ นาคบัว รองปลัดกระทรวงยุติธรรม โดยมีนางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม เป็นหัวหน้าแผนกกิจกรรม ซึ่งขณะนี้แต่ละโครงการวิจัยได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และได้จัดส่งรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้ วช. พร้อมทั้ง นำส่งคืนงบประมาณคงเหลือให้ วช. ด้วยเรียบร้อยแล้ว

๒. โครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ได้รับสนับสนุนทุนจากจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) จำนวนทั้งสิ้น ๔,๓๗๐,๐๐๐ บาท (สี่ล้านสามแสนเจ็ดหมื่นบาทถ้วน) จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่

๑) การพัฒนาโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านกีฬา (Rehabilitation through Sport) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ หัวหน้าโครงการวิจัย

๒) การนำร่องเพื่อพัฒนามาตรฐานเรือนจำและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ทางเพศเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.อรุณญา ตัญคำภีร์ หัวหน้าโครงการวิจัย โดยมีความคืบหน้าการดำเนินการโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ดังนี้

(๑) โครงการการพัฒนาโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านกีฬา (Rehabilitation through Sport) ที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดส่งงานงวดที่ ๓ เรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย หลักสูตร ในการอบรมผู้สอน (Coach) ด้านการกีฬาแก่เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และเครื่องมือในการ ประเมินผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเครื่องมือในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูเด็ก และเยาวชนผ่านทักษะกีฬา ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการทดลองใช้เครื่องมือในการประเมินผลการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งเครื่องมือในการประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านทักษะกีฬา ที่ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ในระหว่างวันที่ ๘ มีนาคม - ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔ และ จะดำเนินการประเมินผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตผ่านกิจกรรมกีฬาต่อไป (ประมาณวันที่ ๒๒ - ๓๐ เมษายน ๒๕๖๔)

(๒) โครงการ...

(๒) โครงการการนำร่องเพื่อพัฒนามาตรฐานเรือนจำและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดส่งงานงวดที่ ๒ เรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย รายงานสถานการณ์การกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังในพื้นที่ ๖ ภูมิภาค โดยการสำรวจสถานการณ์การกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังที่ประกอบด้วย สถิติ แผนที่อาชญากรรม ประวัติการกระทำผิด ลักษณะคดี และปัจจัยอื่นๆ และศึกษาผู้ต้องขังที่กระทำผิดคดีทางเพศ ๔ กรณี ได้ กรณีเหยื่อเด็ก กรณีเหยื่อทุกกลุ่ม กรณีเหยื่อเฉพาะผู้หญิง และกรณีอื่นๆ จำนวน ๒๔๐ กรณี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำรายงานประเมินมาตรฐานเรือนจำตามแบบสำรวจมาตรฐานเรือนจำ (Checklist) ที่เอื้อต่อการปฏิบัติและบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ ประกอบด้วย เกณฑ์การประเมิน ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรฐาน โดยเก็บข้อมูลคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการจัดทำรายงานข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ ประกอบด้วย ๑) การจัดทำโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซ้ำทางเพศที่ครอบคลุมการจำแนก (Classification) การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) และการคืนผู้ต้องขังสู่สังคม (Reintegration) ๒) รายงานสถานการณ์การกระทำผิดทางเพศของผู้ต้องขังในพื้นที่ ๖ ภูมิภาค ๓) แบบสำรวจมาตรฐานเรือนจำ (Checklist) และ ๔) ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid-๑๙) ส่งผลให้เกิดการชะลอกิจกรรมการวิจัย นักวิจัยไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ได้ โดยได้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการวิจัยถึงเดือนพฤษภาคม ในครั้งนี้ คณะกรรมการฯ ได้มีการพิจารณาขยายระยะเวลาในการดำเนินโครงการวิจัยออกไป ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จะรายงานความคืบหน้าในการดำเนินงานโครงการวิจัยต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมร่วมให้ข้อเสนอ และข้อคิดเห็น ตามแผนการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เห็นชอบแผนการขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วยแล้ว และเพื่อให้การผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับคู่มือแนวทางการดำเนินงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ในกระบวนการก่อนการวิจัย ระหว่างการวิจัย และหลังการวิจัย เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ และเกิดผลผลิตที่ชัดเจน ต้องมีการส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) เข้ามามีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้ง เมื่อโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรมีการนำไปศึกษาวิจัยต่อยอด โดยให้นักวิจัยมาร่วมให้คำแนะนำ เพื่อให้ผลงานวิจัยนำไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๒ ความคืบหน้าการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เห็นว่าควรมีการขับเคลื่อนประเด็น/หัวข้อการวิจัยสำคัญซึ่ง

กพยช. เห็นชอบ....

กพยช. เห็นชอบมาดำเนินการ ซึ่งหนึ่งในประเด็น/หัวข้อการวิจัยสำคัญได้แก่ การแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสอดคล้องกับสถานการณ์ของกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันเนื่องจากกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประชาชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายสำคัญของกระทรวงยุติธรรมในการส่งเสริมคนดีสู่สังคมโดยเป็นการให้โอกาสคนที่ก้าวพลาดในชีวิตในการกลับคืนสู่สังคม รวมถึงการลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำด้วยการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอน จึงได้มีการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นการวิจัยในลักษณะของชุดโครงการวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนากฎหมาย มาตรการ วิธีการเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกกับผู้กระทำผิด รวมถึงสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการให้ความช่วยเหลือผู้กระทำผิดและเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมอีกครั้ง ประกอบด้วย ๓ กรอบวิจัย ได้แก่ ๑) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในขั้นก่อนกระบวนการพิจารณาของศาล ๒) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในขั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล ๓) การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมในขั้นภายหลังกฎพิพากษาของศาลหรือคำสั่งลงโทษ โดยชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม งบประมาณ จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอรายงานความคืบหน้าการดำเนินการชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

๑. แต่งตั้งที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัย และคณะกรรมการกำกับและติดตาม (Steering Committee) ในชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อขับเคลื่อนโครงการวิจัยและควบคุมคุณภาพงานวิจัย โดยได้มีคำสั่งสำนักงานกิจการยุติธรรม ที่ ๑๖/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ อาทิ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษา เป็นต้น และได้มีการแจ้งเวียนคำสั่งไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว

๒. การติดต่อ ประสานหาพหุ มผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ร่วมกำหนดโจทย์วิจัย และดำเนินการศึกษาวิจัยร่วมด้วย เพื่อให้โครงการวิจัยมีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของหน่วยงาน ซึ่งส่งผลให้เมื่อดำเนินการศึกษาวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถขับเคลื่อนการดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ทั้งนี้ การดำเนินการวิจัยยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) เข้าร่วมเป็นคณะวิจัยในแต่ละโครงการวิจัยด้วย อาทิ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงยุติธรรม ดังนั้น สำนักงานกิจการยุติธรรมจึงได้มีการประสานและหาพหุ มผู้ที่เกี่ยวข้องของแต่ละโครงการวิจัยเพื่อร่วมดำเนินการวิจัยกับนักวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรม

๓. การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น ๒ กิจกรรม ดังนี้

๓.๑ การจ้างเหมาบริการผู้เชี่ยวชาญ เพื่อดำเนินโครงการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- การทบทวนวรรณกรรม
- การสัมภาษณ์เชิงลึก
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- การเก็บข้อมูลภาคสนาม
- การดำเนินการในพื้นที่นำร่อง (Pilot Study)

โดยคิดเป็น...

โดยคิดเป็น ร้อยละ ๗๕ ของงบประมาณชุดโครงการวิจัยฯ

๓.๒ สำนักงานกิจการยุติธรรมดำเนินการ ทั้งนี้ หน่วยงานยังคงกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเองไว้คงเดิม โดยประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

- การศึกษาและรวบรวมข้อมูลในการจัดทำ TOR
 - การประสานงานและวางแผนแนวทางในการดำเนินงานตลอดโครงการ
 - การจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมถึงการสรุปผล
 ที่ได้จากการประชุมในแต่ละครั้ง

- การสรุปผลจากการศึกษาวิจัย
- การบริหารจัดการงบประมาณของโครงการวิจัย
- การจ้างผู้ช่วยวิจัยเต็มเวลา ระดับปริญญาตรี ๑ คน
- การจัดซื้ออุปกรณ์สำนักงาน
- การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์
- การจ้างจัดทำสื่อ โดยหน่วยงานเป็นผู้จัดทำข้อมูลในการนำไปทำสื่อ
- การประชุมคณะทำงานย่อย
- การประชุมที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัย และคณะกรรมการกำกับและดูแล

(Steering Committee)

- การประชุมสัมมนาเผยแพร่
- การจัดนิทรรศการสื่อสิ่งพิมพ์ และ VDO Clip Infographic
- การประชุมคณะกรรมการข้อเสนอการวิจัย
- การจ้างจัดทำสื่อเสนอที่มาของโครงการ
- การจัดทำการศึกษาวิจัยภาพรวม

ทั้งนี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid ๑๙) การบริหารชุดโครงการวิจัยเพื่อการหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม มีระยะเวลาการดำเนินการ ๑๕๐ วัน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างให้ที่ปรึกษาจัดส่งข้อเสนอมายังสำนักงานฯ มีกำหนดภายในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔ พร้อมทั้งที่ปรึกษาจะนำเสนอในลำดับต่อไป ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการในชุดโครงการดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากที่ปรึกษาพบว่ามีปัญหา-อุปสรรคในระหว่างการศึกษาวิจัย เช่น การทบทวนวรรณกรรมการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บข้อมูลภาคสนาม การดำเนินการในพื้นที่นำร่อง (Pilot Study) เป็นต้น ที่ปรึกษาสามารถแจ้งปัญหา-อุปสรรคดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อพิจารณาเป็นรายโครงการ เมื่อดำเนินโครงการวิจัยแล้วเสร็จ ควรมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่แท้จริง รวมถึงสามารถนำไปขยายผลหรือการนำไปใช้ทดลอง (Sandbox) เพื่อให้ทราบว่าแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยมีประสิทธิภาพอย่างไร หรือนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปจัดทำเป็นสื่อในการนำเสนอที่สามารถเข้าใจได้ง่าย อาทิ Infographic วิดีโอคลิป เป็นต้น เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ สื่อ Social media เป็นต้น

ประเด็นอภิปราย...

ประเด็นอภิปราย

๑. สำนักงานศาลยุติธรรมแจ้งว่า ได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องการทำงานแทนค่าปรับ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้ดำเนินการ MOU ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เพื่อร่วมมือกันสร้างเครือข่ายในการส่งต่อผู้กระทำผิดที่ไม่มีรายได้ โดยให้ทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ แทนค่าปรับ เพื่อให้มีการสร้างเครือข่ายในแต่ละจังหวัด ภูมิภาคให้มีการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งในปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมอยู่ระหว่างพัฒนาเครื่องมือการประเมินความเสี่ยง ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวค่อนข้างใช้ระยะเวลาดำเนินการนาน เนื่องจากต้องมีการเทียบความผิด โทษ ประเมินความเสี่ยง ก็เป็นเหตุให้การประเมินล่าช้า โดยสำนักงานศาลยุติธรรมมีคณะกรรมการพัฒนาเครื่องมือการประเมินความเสี่ยง ซึ่งจะนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ประเมินร่วมกับงานวิจัยพร้อมทั้งนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งว่า กระบวนการแยกคนออกจากการกระทำผิด ควรดูจากการกระทำผิดอาญา บางคนกระทำโดยเจตนา บางคนกระทำผิดโดยมิได้เจตนา บางคนกระทำผิดติดนิสัย หากคนที่กระทำผิดโดยมิได้เจตนาแล้วนำไปจำคุกร่วมกับผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ นอกจากจะไม่เกิดประโยชน์แล้ว อาจทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่ดี โดยเห็นว่าคนที่กระทำผิดโดยมิได้เจตนาควรได้รับโอกาส โดยการให้ปรับใช้สังคมตามสมควรด้วย เช่น กรณีผู้ที่ไม่เก็บของป่า อาจเปลี่ยนจากจำคุก ไปปลูกป่าแทนได้หรือไม่ เป็นต้น

๓. ควรเพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ของแต่ละโครงการวิจัย ภายใต้ชุดโครงการวิจัยเพื่อเห็นแก่ผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ได้แก่

- โครงการวิจัยการทบทวนกฎหมายหรือมาตรการที่นำมาใช้เพื่อเป็นหารหันแก่ผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการควบคุมตัว : ก่อน ระหว่าง และหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพิ่มเติมผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการ สำนักงานศาลยุติธรรม

- โครงการการศึกษาสถานการณ์และประเมินผลสำเร็จของมาตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของประเทศไทยในปัจจุบัน เพิ่มเติมผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม รวมถึงเพิ่มเติมงบประมาณรวมของแต่ละโครงการวิจัยย่อยด้วย

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ แนวทางการนำผลการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๑) ที่แล้วเสร็จไปใช้ประโยชน์

ฝ่ายเลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สำนักงานกิจการยุติธรรมได้มีการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เป็นจำนวนเงิน ๒๔,๒๐๐,๐๐ บาท มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑ ปี ๘ เดือน ในขณะนี้การดำเนินการวิจัยได้แล้วเสร็จสมบูรณ์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการแล้ว ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินงานด้านวิจัยสามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการวิเคราะห์ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ ผลผลิต และแนวทางในการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการฯ จึงเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาแนวทางการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ดังนี้

๑. การผลักดัน...

๑. การผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์

๑.๑ ฝ่ายเลขานุการฯ จะนำข้อค้นพบที่ได้ไปจัดทำเป็นสื่อในการนำเสนอที่สามารถเข้าใจได้ง่าย อาทิ Infographic วิดีโอคลิป เป็นต้น เพื่อดำเนินการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ สื่อ Social Media เป็นต้น

๑.๒ การนำเสนอผลการศึกษผ่านการประชุมคณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม เพื่อนำไปสู่การผลักดันการนำงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์

๑.๓ การนำเสนอผลการศึกษาก่อนกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. การจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๒) โดยเป็นการต่อยอดผลจากการศึกษาวิจัยชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำในปีที่ ๑ ซึ่งประกอบด้วย ๓ กรอบวิจัย ๕ โครงการวิจัยย่อย งบประมาณทั้งสิ้น ๙,๙๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาและกำหนดนโยบายแนวทางในการลดการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมในทุกมิติ ส่งผลให้นำไปสู่การใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้มีการพัฒนาข้อเสนอชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๒) เบื้องต้น เพื่อเสนอขอรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และจัดส่งข้อเสนอดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งชุดโครงการวิจัยดังกล่าว ประกอบด้วย

๑) กรอบการวิจัยที่ ๑ การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

๒) กรอบการวิจัยที่ ๒ การพัฒนากระบวนการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่มี

ประสิทธิภาพ

๓) กรอบการวิจัยที่ ๓ การพัฒนากระบวนการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ

ซึ่งภายใต้การศึกษากิจการวิจัยทั้ง ๓ กรอบการวิจัยดังกล่าว จะมีการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำร่างกฎหมายเพื่อป้องกันอันตรายจากผู้พ้นโทษที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อสังคมและกลไกในการดำเนินการและการศึกษาระบบ แนวทางในการจำแนก บำบัด แก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำผิด และแนวทางในการติดตามหลังปล่อยกรณีผู้กระทำผิดในคดีลักษณะร้ายแรง โดยทางสำนักงานกิจการยุติธรรมจะเข้าร่วมการนำเสนอการจัดทำชุดโครงการวิจัยฯ ในการประชุมคณะกรรมการกำกับโครงการวิจัยทำหาย ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐.น. ณ ห้องประชุม ๘๑๑ ชั้น ๑ อาคาร วช. ๘ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. การขับเคลื่อนชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๑) เพื่อให้โครงการวิจัยบรรลุเป้าหมาย และควบคุมงานวิจัยให้มีคุณภาพ โดยมีการนำผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้น ได้แก่ ร่วมกำหนดโจทย์วิจัย ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และดำเนินการศึกษาวิจัยร่วมด้วย แต่ที่ผ่านมาได้มีปัญหา-อุปสรรค ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid ๑๙) และสืบเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยมีปัญหา-อุปสรรค ดังนี้

- การมีส่วนร่วมของนักวิชาการในการเก็บข้อมูล ซึ่งปัญหาการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำนั้น ไม่ได้เป็นการแก้ไขเฉพาะคนในกระทรวงยุติธรรมเพียงอย่างเดียว ดังนั้น จึงสมควรที่จะร่วมมือกันระหว่าง

ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้คำแนะนำ หรือส่งต่อองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

- การส่งต่อข้อเสนอองงานวิจัย ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ได้ไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติ หรือดำเนินการให้เกิดประโยชน์ หากเป็นงานวิจัยที่เป็นเรื่องใหม่ อาจเป็นสิ่งที่ดำเนินการได้ยากกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรับไปปฏิบัติ

- ระยะเวลาการดำเนินการชุดโครงการวิจัยดังกล่าว รวมทั้งสิ้น ๒๐ เดือน หากต้องการผลักดันไปสู่นโยบาย ส่งต่อความรู้ต่อผู้บริหารหน่วยงานนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่จะทำให้เกิดขึ้น

- งานวิจัยบางเล่มต้องมีการศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัยประมาณ ๙ เดือน ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการศึกษาวิจัย หรือองค์ความรู้ใหม่ๆ

๒. บทบาทหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการฯ ฝ่ายเลขานุการฯ ควรดำเนินการจัดทำแผนขับเคลื่อนที่ชัดเจน เช่น กำหนด (Timeline) ปัญหา - อุปสรรค และการต่อยอดโครงการวิจัยดังกล่าว เพื่อผลักดันงานวิจัยสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้นำไปใช้ประโยชน์เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมนำเสนอข้อมูลที่สำคัญให้กับผู้บริหาร ได้แก่ ปลัดกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรี คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เป็นต้น พร้อมทั้งจัดเตรียมสรุปข้อมูลที่สำคัญให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปศึกษาเพิ่มเติม นอกจากนี้ อาจมีแผนที่ร่วมกับนักวิจัยภายในหน่วยงานเข้ามาร่วมขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป และดำเนินการเสนอโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (ปีที่ ๒) เป็นโครงการต่อเนื่อง ซึ่งการผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างแท้จริงนั้น สามารถนำเสนอเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณผ่านช่องทางสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) แผนงานสังคมไทยไร้ความรุนแรง และมีกรอบอื่น ๆ ที่ส่งเสริมงานวิจัยได้อีกด้วย รวมทั้งสามารถนำเสนอร่วมกับ แผนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ของประเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความต่อเนื่อง อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) จะนำเสนอต่อหน่วยงานต่อไป

มติที่ประชุม: เห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ขับเคลื่อนโครงการวิจัยเพื่อการแก้ไขปัญหาคriminalกระทำผิดซ้ำ ไปสู่การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ

๔.๒ การจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙
ฝ่ายเลขานุการแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้มีการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อพิจารณาการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ และได้มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยวิเคราะห์ถึงช่องว่างที่สำคัญ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการวิจัย รวมถึงงบประมาณและการจัดลำดับความสำคัญข้อเสนอการวิจัย รวมทั้งเพิ่มเติมเรื่องความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องใช้งานวิจัยในอนาคตด้วย ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการจึงได้ดำเนินการพัฒนากรอบการวิจัยดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการทบทวนการดำเนินการวิจัยที่ผ่านมาของหน่วยงานต่างๆ และการพัฒนาชุดโครงการวิจัยขนาดใหญ่ด้านกระบวนการยุติธรรม (White Paper) ที่สอดคล้องกับกรอบการวิจัยฯ เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณการ

วิจัยจาก...

๓. การวิเคราะห์สถานการณ์และช่องว่างของงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

๓.๑ การรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้มีการใช้กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมมาตลอดระยะเวลา ๔ ปีที่ผ่านมา ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๓ ฐานข้อมูล ๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๒) สำนักงานศาลยุติธรรม (สถาบันวิจัยพีพีพัฒนศักดิ์) ๓) ฐานข้อมูลงานวิจัยกระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม (Justice Knowledge Base) และฐานข้อมูลหน่วยงานสนับสนุนการวิจัย จำนวน ๒ ฐานข้อมูล ได้แก่ ๑) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และ ๒) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.)

๓.๒ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ๕๘ เรื่องของกระทรวงยุติธรรม ในรอบ ๕ ปีที่ผ่านมา

สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มีการจัดทำโครงการการนำงานวิจัยในกระทรวงยุติธรรมเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ โดยดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำข้อเสนอแนะ และแนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์งานวิจัยจำนวน ๕๘ เรื่อง ผ่านกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นและประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญในด้านกระบวนการยุติธรรม (Peer Review) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ ๑. การประเมินผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของการนำผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเป็นผู้ประเมิน และ ๒. การประเมินผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะของการนำผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ โดยมีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน ทั้งนี้ ผลจากการพิจารณาและประเมินผลการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังกล่าว จะนำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาช่องว่าง (Gap) ปัญหาหรืออุปสรรคในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย รวมถึงคุณลักษณะของงานวิจัยที่ดีสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - พ.ศ. ๒๕๖๙) และกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ เพื่อที่จะสามารถนำไปสู่การนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๓ การจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยแบ่งกิจกรรมได้ ดังนี้

๓.๓.๑ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม ประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ๒ ครั้ง ได้แก่

๑) การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนากลไกการส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม” (อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะงานวิจัยในกระทรวงยุติธรรม) เมื่อวันที่ ๑๐ - ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ณ โรงแรมเซ็นทาราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ร่วมกับศูนย์วิจัยเพื่อเสริมสร้างความคุ้มครองทางสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาข้อเสนอแนะงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรมโดยเน้นการกำหนดเป้าประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (OKRs)

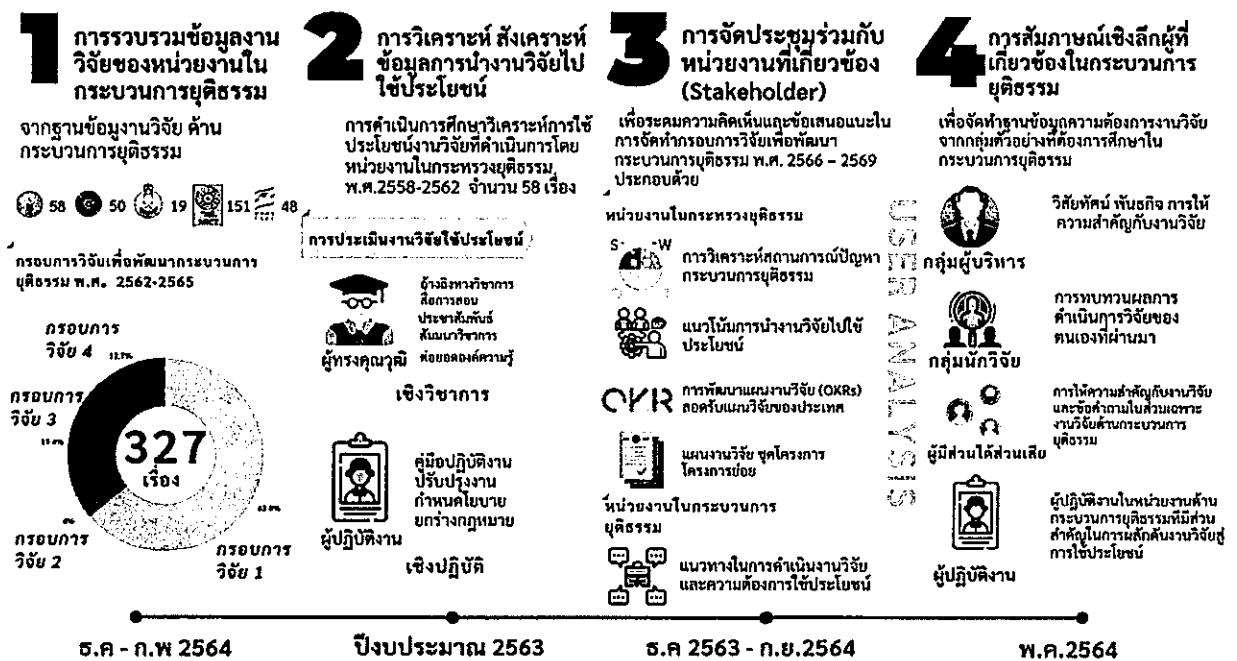
๒) การประชุม...

๒) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนการบริหารงานวิจัยของ คณะกรรมการพิจารณาและประเมินผลงานวิจัยของกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ ๑๘ - ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ หน่วยงาน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมพัฒนาและนำเสนอประเด็นวิจัยประกอบกับข้อเสนอแผนงานวิจัย ชุดโครงการวิจัยของกระทรวงยุติธรรม

๓.๓.๒ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการฯ จะได้ดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม เป็นต้น เพื่อดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมแบบองค์รวม (ก่อนการพิจารณาคดี ระหว่างการพิจารณาคดี และหลังการพิจารณาคดี) เพื่อประกอบการจัดทำกรอบการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการใช้ประโยชน์จาก งานวิจัยประกอบการจัดทำแผนที่ความต้องการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม (Social Mapping) ในช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป

๓.๔ การสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิจัย และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในกระบวนการยุติธรรม เพื่อจัดทำฐานข้อมูลความต้องการงานวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใน ๔ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อประกอบการจัดทำกรอบการวิจัย ดังนี้

- ๑) กลุ่มผู้บริหาร
- ๒) กลุ่มนักวิจัย
- ๓) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย
- ๔) กลุ่มผู้ปฏิบัติ

จากกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการงานวิจัยเพื่อจัดทำกรอบการวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทั้งในส่วนของการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การศึกษาข้อมูลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) เพื่อวิเคราะห์ถึงช่องว่าง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย รวมถึงความสำคัญของข้อเสนองานวิจัย และความจำเป็นต้องใช้งานวิจัยในอนาคต โดยประเด็นปัญหาหลักด้านกระบวนการยุติธรรมที่ค้นพบจากศึกษาแนวทางดังกล่าว ได้แก่

๑) ประเด็นด้านวิกฤตศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกที่มีความล่าช้า และไม่เป็นธรรม

๒) ประเด็นด้านกฎหมาย มีความล้าสมัย (Out of date) ขาดกระบวนการเสริมสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายให้แก่ประชาชน การมีส่วนร่วมและการประเมินผลกระทบก่อนและหลังการบังคับใช้กฎหมาย อย่างเป็นรูปธรรม

๓) ประเด็นโครงสร้างการบริหารงานยุติธรรม พบว่าหน่วยงานขาดการทำงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานในกระทรวง และหน่วยงานภายนอกกระทรวง การพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงระบบงานขาดการตรวจสอบถ่วงดุล

๔) ประเด็นเรื่องของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการผลิตบุคลากร ให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น เทคโนโลยีกับการก่ออาชญากรรมในรูปแบบใหม่ (Cyber Crime) เป็นต้น

จากประเด็นปัญหาหลักด้านกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวข้างต้น หากพิจารณาถึง ช่องว่างที่สำคัญของการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมนั้น ได้แก่

๑) ปัญหาด้านการวิจัยที่สำคัญคืองานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานปฏิบัติ
 ๒) การขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการวิจัย
 ๓) ระเบียบการศึกษาวิจัยไม่ตรงตามข้อกำหนดหรือถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้งานวิจัยดังกล่าวไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์เท่าที่ควร
 ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำ (ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๙ ซึ่งประกอบด้วย ๕ กรอบการวิจัย ดังนี้

(ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม ๒๕๖๖-๒๕๖๙

กรอบวิจัยที่ ๑

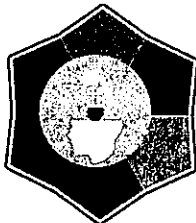
กรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา

- ๑.๑ การวิจัยเพื่อป้องกันอาชญากรรม
- ๑.๒ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้อง และการพิจารณาคดี
- ๑.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาทัศนคติสืบในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

กรอบวิจัยที่ ๒

กรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง

- ๒.๑ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง การบังคับคดี การไกล่เกลี่ย (การเยียวยา การไกล่เกลี่ย)
- ๒.๒ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางปกครอง
- ๒.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาการอำนวยความสะดวก การคุ้มครองสิทธิ การมีมาตรฐานเสียหาย การลดความเหลื่อมล้ำ การคุ้มครองสิทธิ

กรอบวิจัยที่ ๕

การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

- ๕.๑ การเพิ่มศักยภาพของหน่วยงาน
- ๕.๒ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร
- ๕.๓ การพัฒนาและจัดทำตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรม
- ๕.๔ การจัดทำองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม

กรอบวิจัยที่ ๓

การวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมาย (Better Regulation)

- ๓.๑ กรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการออกกฎหมาย (ก่อนกฎหมายจะบังคับใช้)
- ๓.๒ กรอบวิจัยเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (หลังจากมีกฎหมาย) การประเมินกฎหมาย
- ๓.๓ การศึกษากฎหมาย การศึกษากฎหมายเปรียบเทียบ

กรอบวิจัยที่ ๔

กรอบวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการยุติธรรม

- ๔.๑ ระบุฐานข้อมูล
- ๔.๒ นวัตกรรม

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่างๆ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑. การจัดกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ควรมีการศึกษา ทบทวนและวิเคราะห์ ว่าแผนการดำเนินการวิจัยภายใต้กรอบการวิจัยฯ มีปัญหาและอุปสรรคในด้านใดบ้าง เพื่อให้คาดการณ์ถึงทิศทางการวิจัยในอนาคตได้ อีกทั้งยังสามารถจัดลำดับความสำคัญ (Priority) ของงานวิจัยที่จะต้องดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ในการจัดทำกรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ ควรมีการปรับแก้ไขรายละเอียด ดังนี้

- กรอบการวิจัยที่ ๑ กรอบการวิจัยพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางอาญา มีขอบเขตการวิจัยที่กว้างเกินไป ควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนกว่านี้

- กรอบการวิจัยที่ ๒ กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ปกครอง ควรปรับเป็น กรอบการวิจัยทางแพ่งและปกครอง และควรมีเนื้อหาที่ชัดเจน

- กรอบการวิจัยที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายให้เป็นกฎหมายที่ดี (Better Regulation) ควรสอบถามสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อตรวจสอบความซ้ำซ้อนอีกครั้ง

- กรอบการวิจัยที่ ๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการยุติธรรม ในหัวข้อ ๔.๒ นวัตกรรม ควรเพิ่มเติมเป็น นวัตกรรมและเทคโนโลยี และควรระบุให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน และการบูรณาการการดำเนินงานด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เช่น ฐานข้อมูล และระบบการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ

- กรอบการวิจัยที่ ๕ การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ควรระบุให้ชัดเจนว่า เป็นการศึกษาโครงสร้างภายในหน่วยงานกระทรวงยุติธรรม หรือการศึกษาในด้านกระบวนการยุติธรรม และควรเพิ่มเติมประเด็นผลผลิต ผลลัพธ์ ข้อเสนอแนะให้ชัดเจน อาจต้องจัดลำดับความสำคัญอะไรคือสิ่งที่สำคัญที่จะดำเนินการ พร้อมนำคืบหน้าในการดำเนินการโครงการวิจัยแจ้งให้คณะกรรมการทราบต่อไป

๒. ฝ่ายเลขานุการฯ...

๒. ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาดำเนินการปรับแก้ไขกรอบวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้มีความสอดคล้องการกำหนดเป้าประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Objective Key Results : OKRs) ของสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) และ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อใช้ในการขอรับการจัดสรรทุนจากการศึกษาวิจัยต่อไป

มติที่ประชุม: เห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการ แล้วนำกลับมารายงานคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ปรับปรุง (ร่าง) กรอบการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๖๙ โดยเพิ่มเติมในประเด็นเนื้อหารายละเอียด กระบวนการดำเนินงาน คำนิยาม เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญของแผนด้าน ววน. และงบประมาณของชุดโครงการวิจัย

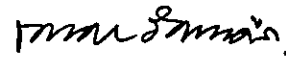
๒. ประสานกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อตรวจสอบความซ้ำซ้อนของกรอบการวิจัยที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมาย ของ (ร่าง) กรอบการวิจัยฯ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๐ น.

(นางสาวจิตติยา พุกษาเมธานันท์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางชัตติยา รัตน์ดิลก)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก)
รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม